

Csányi Vilmos: Az emberi természet

április 15, 2015

“Egy zárt embercsoporton belül a tanítás a gyermek életében mindennapos dolog. Nemcsak „valamire” tanítják meg, egy technikára, egy ismeretre, hanem apró interakciókban, kis részletekben a csoport egész kultúráját átadják neki, annak minden finom részletével együtt. Ez az átadás – átvétel érzelmi folyamatok háttérében történik. Nem arról van szó pusztán, hogy valamit meg kell tanulni, hanem arról, hogy milyen jó vagy kellemetlen, vidám vagy szomorú élmény is fűződik az ismerethez. Csak az élmény teszi az ismeretet maradandóvá. Ez az, amit a modern időkben a „nevelés” szóval szoktunk emlegetni. És politikusaink azt hiszik, hogy ez az iskola dolga, pedig ez a folyamat lényegében a szocializáció, ami teljes értékűen csak és kizárólag egy zárt, egymásban bízó, egymásért élő közösségben valósulhat meg. A modern nevelés ezért a szocializáció helyett jórészt át is tért a különböző szabályrendszerek átadására, mert az sokkal egyszerűbb. Ezzel elérkeztünk a fegyelmezés jelenségéhez, amivel sokszor próbálják a tanítást helyettesíteni. Az ember veleszületett szubmisszív hajlandósága lehetővé teszi, hogy domináns személyek hatalma alatt olyan viselkedésformákat is felvegyen, amelyeknek önmagukban az égvilágon semmi értelme. Így meg lehet tanítani a katonát az egyszerre történő lépésre, a puska vagy géppisztoly szabályszerű ráncigálására. A fegyelmezés szükséges dolog, különben csoportösszetartó erők híján mindenki azt csinálná, ami neki tetszik, de a fegyelmezés mesterséges pótlék. Pótolni hivatott a motivációt, az elkötelezettséget, a csoportnormákat. Megfelelő szocializáció helyett a fegyelmezés sokszor az egyetlen eszköze a tanárnak az iskolában. A tanulás jó dolog, intim kapcsolat a tanár és a tanuló között. A fegyelmezés ezt az archaikus domináns – szubmisszív viszonytal helyettesíti, nem

is mindig sikertelenül.

A fegyelmezés nemcsak a tanítást, hanem a dominancia fenntartását is szolgálja. Az emberi csoportokban számos olyan szabály működik, amelyek legfontosabb funkciója a hatalom szerkezetének megőrzése.”

Csányi Vilmos: Az emberi természet. Vince Kiadó, 2003, 220-221. o.